

EDITORIAL

Els nous presuposts, lo bo i lo roïn

A finals de maig, el dia 29, eren aprovats els presuposts de la **Generalitat Valenciana**; la llei se publicava el dia 31. Els contes no han estat exents de polemiques. En especial, en tant que associacio que usa i defen la llengua valenciana, nos volem fer reso de lo que ha significat la reduccio de subvencions al catalanisme, incloent una important rebaixa de l'assignacio a la **AVLI**. La seua presidenta, per supost, no tardà en astralejar sobre el tema.

Hem de recordar que la AVLI te marcat, per la seua **lleï de creacio**, com a objectiu prioritari la normativisacio del valencià i fer-ho d'acort en la tradicio grafica d'esta llengua; ademes, tambe te el de velar per l'us normal del valencià i defendre la seua denominacio i entitat. Just tot lo que no fa. Ya s'ha encarregat, a base de subterfugis i circumloquis, d'acorts que sobrepassen les seues funcions i ambit d'actuacio, de bregar per una "llengua comuna compartida" en detriment del valencià genuï.

Es possible que a partir d'ara, sense tants recursos per a balafiar, es dedique mes a les **finalitats** mentades –per mes que no nos agraden– i deixe d'actuar com una entitat cultural qualsevol que s'autopromociona, que edita obres que res tenen que vore en eixes finalitats –si no es una atra vegada per una retorçuda llectura de la lleï– i instiga sense mida a favor de negar la realitat de la llengua valenciana, obviant l'existencia d'una visio totalment oposta sobre l'orige, denominacio, norma i us que protagonisen unes atres institucions que, encara que no estatutaries, son tan llegitimes o mes que un ent que a penes ha complit una vintena d'anys, mentres que aquelles duen mes d'un segle velant per la llengua valenciana: lligga's **Lo Rat Penat** o la **Real Acadèmia de Cultura Valenciana**.

Està clar que la decisio d'este retall es cosa de **Vox** i no dubtem que als del **PP**, pares de la criatura academica, els deu d'haver sentat a monto mal; pero aci ya sabem que estos se dediquen a la traïcio des dels temps de **Zaplena**, que nos vengue per uns vots de **Convergència i Unió** que portaren a **Aznar** a instal·lar-se en el poder. Per un atre costat, qué estrany resulta trobar directius del partit que governa ara en la Generalitat, diputacions i grans ajuntaments sentir-los parlar en valencià; lo seu es sempre el **castellano** i, de quan en quan, usen el seu docatala oficial que –pensen ells, en la seua ignorancia– els eleva a l'Olimp de la cultura. En el cas de Vox, no sentirém el catala, pero tampoc massa el valencià; ni, lo que es pijor, intencio de que aço canvie en un futur.

Pero els presuposts duen una de calç i una atra d'arena, i per a parlar d'esta ultima volem recordar que el mes de juny, per al valencianis-

me –tambe deuria ser per als valencians en general– te connotacions negatives: el dia 29 de l'any **1707** el **Borbo Felip V** firmava el *Decret del Casón del Buen Retiro* –conegut com de **Nova Planta**– en **Madrid**. Se nos privava d'una llegislacio singular i secular. Era la seua manera de castigar-nos com a poble, humiliacio que mai volgue rectificar, a pesar de les supliques que se li elevaren. No es tracta de recobrar aquelles ya antigues lleis, pero sí nos cap demanar la seua derogacio, puix per ad algun tribunal encara te "vigencia" aquella abolicio, i en aço se recolza a l'hora de considerar el **Dret Civil valencià** incorporat en la reforma de l'Estatut de 2006, inconstitucional.

Puix be, els presuposts de la Generalitat han deixat sense subvencions a l'**Associacio de Juristes Valencians** i a la **Càtedra de Derecho Foral Valenciano**, dos associacions que han treballat per a conseguir el reconeiximent del Dret Civil valencià. La rao es que Vox està en contra dels drets forals en Espanya. Es cert que el rebuig de Vox als drets particulars forma part del seu proyecte politic, pero si el seu ideari es el de l'igualtat de tots els espanyols, ¿per qué insistix en mantindre esta desigualtat? ¿Els valencians no podem gojar de lo que uns atres sí? ¿No hauria de ser: o tots o ningú? Si algun dia poden llevar el dret civil a tots, compliran el seu ensomi jacobí, mentres tant, el fet de negar-ho als valencians ¿de quina manera els allunta del seu objectiu? Al final, d'una manera o d'una atra, a pagar-ho els valencians.

Nos permetran que acabem en una mencio propia, i es que en el **Rogle Constanti Llobart** afrontem este juny en un atre anim, i es que, de la goteta d'aigua que supona la nostra labor en l'immensa mar, nos sentim orgullosos. Complim 20 anys d'existencia com a associacio, tenim ya un bagage com a entitat, hem segut capaços de publicar 225 bolletins **Rogle**, pero ademes hem juntat una bona coleccio de documents d'interes publicats en la nostra web, hem protagonizat algunes activitats culturals i hem confeccionat llibres i recuperat materials transcendentals per a la nostra idiosincrasia, i ara, en els dos ultims anys, hem iniciat una coleccio de publicacions –la coleccio **Raons del Rogle**– que nos satisfia i en la que pensem que estem aportant en cada nou treball un poc mes al coneiximent de la nostra cultura i arguments per a afiançar-nos en la nostra singularitat com a poble.

Volem agrair als lectors la seua fidelitat i els seus anims, que nos encoragen a seguir alvançant en esta llinea de promocio i defensa de la llengua, la cultura i la realitat del poble valencià.

LA CITA

La nostra recompensa se troba en l'esforç i no en el resultat. Un esforç total es una victoria completa.

Mahatma Gandhi

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **ELS NOUS PRESUPOSTS, LO BO I LO ROÏN**
- 2
• SEMBLANÇA: **JOSEP MARIA BOLUDA I SANAMBROSIO**
• CRONICA: **PRESENTACIO DE TRES TRADUCCIONS A LA LLENGUA VALENCIANA**
- 3
• RESENYA BIBLIOGRAFICA: **ALÍCIA EN EL PAÍS DE LES MARAVELLES**
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• SEMBLANÇA: **ELISEU PUIG ARCOS**
• RESENYA BIBLIOGRAFICA: **SERÉ BREU**
- 4
• PASSATEMPS
• COSES DE TUB: **AMARGA**

ACLARIMENT

Esta publicacio està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redaccio final de cada articul te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuacio de la seua preferencia. Este tema es motiu de debat, pero no de divisio, entre nosatres.

Josep Maria Boluda i Sanambrosio

Josep Maria Boluda fallí el 21 de maig de 2025. Natural de **Toris**, casat en **Pilar Crespo**, en qui tingue tres fills, fon empresari d'èxit, concretament en el comerç al per major de teixits. La seua vida la compartí entre la fami-

lia, el treball i una gran dedicació al mon cultural i benefic, formant part de diferents entitats d'estes característiques, en les quals ocupà carrecs directius i de responsabilitat, quan no fon el seu fundador, dedicació a la que se li atribuí mereixcut reconeiximent en forma de distincions i carrecs honorífics.

Internacionalment, fon nomenat cavaller de l'**Orde Sobirana i Militar de Malta** entre molts atres títuls de similar merit i categoria en **Montenegro**, **Regne Unit** i **Irlanda**, **Portugal**, **Etiopia**... Fon secretari de la **Casa Real de Georgia** entre 2010 i 2019, a on rebe les mes altes distincions.

En **Valencia**, d'entre les entitats a les que prestà la seua dedicació i compromís, destacar l'Insigne Capítul de l'Almoína de Sant Jordi de Cavallers del Centenar de la Ploma, cavaller Jurat de Sant Vicent Ferrer, membre de l'Archiconfraria del Santíssim Crist del Salvador i la Confraria del Sant Càlic; fon directiu de la Gran Associació de Beneficència Mare de Deu dels Desamparats i cofundador de l'Acadèmia del Vi del Regne de València.

En el valencianisme tingue una gran implicació, primer en **Valencia 2000**, junt a **Paco Domingo**, i mes tart en **Lo Rat Penat**, entitat de la que fon president entre 1992 i 1996, en la que feu notables reformes que se materialisaren en l'actualisació dels estatuts, l'adequació de diferents dependències de la seu i l'especial potenciació de les joventuts ratpenatistes i de les publicacions.

Novetat en la pagina web del Rogle

Un nou document se pot descarregar des de la pagina web del Rogle. En l'apartat Documents està pujada des del passat abril l'obra **Hora actual de la llengua valenciana (una reflexió demogràfica)** obra de **Leopolt Peñarroja Torrejón**.

Es tracta del discurs llegit per l'autor el 3 de març de 2025 en el transcurs de la celebració del XXXVII Dia de la Llengua i de la Cultura Valencianes, organisat per la Real Acadèmia de Cultura Valenciana.

Presentació de tres traduccions a la llengua valenciana

El 20 de maig passat, en la seu de **Lo Rat Penat**, tenia lloc la presentació de tres llibres. En els tres casos es tracta d'obres clàssiques de la literatura universal que ara se presentaven traduïdes a la llengua valenciana.

Dos dels treballs foren obra de l'**Equip Colze en Colze** i el tercer, del **Rogle Constanti Llombart**. Segons indicaren els autors, sense posar-

se d'acort ha segut una casualitat que dos col·lectius diferents hagen decidit que s'havia d'anar omplint el buit de traduccions al valencià d'obres universals.

S'inicià l'acte en la lectura per part de **Pau Giner** d'una salutació en nom del president de Lo Rat Penat, **Josep Vicent Navarro**, que no pogué assistir, estant present el vicepresident **Claudio Chaqués**.

Miquel Àngel Lledó feu una introducció afirmant la dificultat de les traduccions i la seua importància i a continuació, ell mateix i Pau Giner presentaren l'obra de **Lewis Carroll Alicia en el País de les Maravelles**. Ells son els responsables de la revisió i la coordinació, respec-

UN INSTANT DE LA PRESENTACIÓ

tivament, mentre que la traducció corre a carrec de **Josep Perelló**.

Acompanyant-se d'imatges, Miquel Àngel Lledó explicà la dificultat de traduir un text farcit de jocs de paraules i referències culturals angleses. Destacà la voluntat, sobre tot, de fer la lectura fàcil, acostant la llengua lo mes possible a la naturalitat dels parlants. Relacionat en aço, a l'hora de traduir els poemes que s'inserten en el text, mes que la fidelitat absoluta en la traducció, buscaren que se mantinguera el to i el sentit, escrivint un poema que tinguera valor literari per

D'ESQUERRA A DRETA: CLAUDIO CHAQUÉS, MIQUEL ÀNGEL LLEDÓ, PAU GINER, JULI MORENO, LLUÍS GÓMEZ, JOAN JOSEP SERRA I JOSEP PERELLÓ.

si mateix, contant per ad esta labor en l'ajuda del poeta **Joan Josep Serra**.

Tambe senyalà el fet de que les il·lustracions son les mateixes de l'edició original.

De manera similar, en **La metamorfosis**, de **Franz Kafka**, la portada del llibre es una reproducció de la portada original de 1915. Aci se procurà ser mes fidel a l'original, del que se senyalà la complexitat de la seua catalogació, ya que conté elements fantàstics, costumistes, de novela de terror...

Units a la taula **Lluís Gómez**, en representació de l'editorial **Mosseguello**, autora de les edicions, i **Juli Moreno**, president del Rogle Constanti Llombart, est últim referí el proces de traducció de **El Príncip**, de **Nicolau Maquiavel**. Explicà còm, donada la dificultat de traduir de l'italià antic, s'han usat múltiples traduccions: al castellà, a l'angles, al portugués, sense deixar de consultar ocasionalment l'obra original.

Remarcà que al text s'afig un breu estudi introductor i una biografia de Maquiavel i, sobre tot, un glossari en breus biografies de personages, que, segons digue, ha costat tant de fer com la mateixa traducció, ya que el text està ple de referències a personalitats històriques i contemporànies de l'Itàlia de l'època. A lo llarg de l'obra se reproduïxen retrats d'alguns d'ells, i en la portada s'inclou l'imatge de Cesar Borja, ya que es u dels principis que mes menciona Maquiavel com a eixemple de comportament.

Al finalisar, els assistents pogueren adquirir les obres firmades pels autors de les traduccions.

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. Tambe pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviarem a casa tots els numeros que es publiquen durant l'any. I si tens volun-

tat de fer alguna puntual aportació econòmica, tambe te quedariem molt agraits. El nostre numero de conte, en **Caixa Popular**, es:

ES52 3159 0018 1926 1586 4721

RESENYA BIBLIOGRAFICA

Lewis Carroll (seudònim de Charles Lutwidge)

Alicia en el País de les Maravelles

Traducció: Equip Colze en Colze

Mosseguello. Valencia, 2025 (163 pàgines)

L'editorial **Mosseguello** acaba de traure a la llum la traducció al valencià del clàssic de **Lewis Carroll**, *Alicia en el País de les Maravelles*. El llibre forma part d'un ambiciós projecte per a traslladar a la llengua valenciana vora un centenar d'obres clàssiques per part de l'*Equip Colze en Colze*, format per **Josep Perelló** (traductor), **Miquel Àngel Lledó** (revisor) i **Pau Giner** (coordinador i creador de la mampresa).

La traducció d'esta obra supona tot un repte, puix inclou materials molt diversos, com ara cançons o poesies, per a les quals Perelló ha comptat en l'encertadíssima ajuda del poeta **Joan Josep Serra** i, sobretot, pels jocs lingüístics, que no permeten una traducció directa de l'anglès, sino que exigixen una recreació pròpia.

En la presentació del llibre, l'*Equip Colze en Colze* destacà la necessitat de crear autèntiques traduccions valencianes, posat que les disponibles d'editorials com Bromera, a pesar de la seua qualitat, estan rebuides de formes alienes que couen als ulls i trauen de la novela al llector. L'objectiu de la present translació era proporcionar una versió natural que permetera al valencià parlant gojar d'esta meravella de la lliteratura de manera àgil, sense coentorades convergents. ¡Ausades que ho ha conseguit! Convé destacar la faena del traductor que arremata una narració llugera i fluïda, i és capaç d'adaptar l'original a un valencià genuí sense interferències catalanes ni castellanés. En definitiva, *Colze en Colze* ha conseguit convertir *Alicia* en un eixemplar imprescindible en tota biblioteca valenciana, a lo que contribuïx en bona part la faena de Mosseguello, que aporta un disseny verdaderament atractiu, incloent les enchisadores ilustracions de **John Tenniel** de la primera edició.

Miquel Àngel Lledó

RESENYA BIBLIOGRAFICA

J.M.M

Ferrer, Josué

Seré breu

L'Oronella-Foment de les Lletres Valencianes, Valencia, 2025

(236 pàgines)

Estem davant d'una novela singular o be d'un recull de contes original. L'autor, en un total de 100 escrits, sense aparent relació entre ells, només la de la manera d'abordar-los, nos fa un recorregut des dels principis dels temps fins a l'actualitat, mesclant realitat i ficció; es com una historia de l'humanitat en que estan presents temes transcendents. Desfilen personages reals, uns altres imaginaris, hi ha sers fantàstics, tot te cabuda en estos relats que, per una atra banda, conviden a la reflexió.

En la mateixa introducció, "Temps zero", l'autor nos diu: "Fulleges el llibre, et crida l'atenció el títol d'algun capítol, vas a l'última pàgina de totes i veus que no és massa llarc. Com a mínim serà una llectura àgil, penses. Molt cert. No per casualitat es titula *Seré breu*, en clara alusió a l'extensió de les històries que trobaràs".

I seguix: "Esta novela permet dos possibilitats diferents de llectura. La primera –i més recomanable– és seguir l'orde cronològic de la narració. La segona, llegir qualsevol capítol aleatoriament, ya que cada u d'ells és independent perque conta en una història pròpia que escomença i acaba en el mateix capítol, a l'hora que manté una continuïtat en el restant de l'obra".

Vos proponem la llectura d'un treball fet a consciència, madurat durant temps, en citacions i descripcions resultat de moltes consultes: el relat que faria un bon historiador. La primer narració nos conduïx a cóm era tot "En el principi" fins arribar a l'història que fa 100, "Un final de pel·lícula". A través de les demes el llector podra aproximar-se a **Noe**, **Abraham**, a l'**antic Egipte**, a **Aristòtil** i **Plató**, al **Gran Kan**, a l'**Índia** o a la **China**..., mes acostats estan un **Jaume I Fundador**, **Shakespeare** o **Cervantes**..., pero tambe hi ha personages i fets mes proxims. Es per tant tambe un viatge en el temps i en l'espai que nos fara coneixer països, ciutats i cultures de lo mes diferents.

ACTIVITATS CULTURALS

JUNY DE 2025

Nos acostem a l'estiu i les activitats, acabant el curs, se reduïxen en numero. Encara se n'organizaran algunes de les que, en el moment de tancar l'edició, no teníem notícia. No obliden consultar les webs de les diferents associacions, aixina com les xarxes socials, per a continuar informats.

SEMBLANÇA

J.M.M.

Eliseu Puig Arcos

Eliseu Puig faltà el 3 de maig de 2025.

Naixcut en 1936, fon un empresari de prestigi, directiu de firmes vinculades al disseny de tecnologies, software i

servicis de vanguardia destinades a l'industria de la construcció professional i a productes d'ingenieria. Pero sobre tot era un valencianiste compromes, decidit defensor de la llengua valenciana, de la seua singularitat i autoctonia, comés al que dedicà grans esforços personals i tambe economicos. Persona humil i de tracte cordial, era president d'honor del **Patronat de la Real Acadèmia de Cultura Valenciana**, entitat que dirigeix entre 2013 i 2019.

En 2016 el llavors deca de la RACV, **Federico Martínez Roda**, buscà un acostament a la **AVLI** aplegant a la firma d'una declaració conjunta de les dos institucions (finalment anulada pels tribunals) que admetia l'autoritat normativa d'esta segona entitat. En eixe moment, Eliseu Puig, en qualitat de president del Patronat, se posicionà sense ambigüitat front a la manobra de Martínez Roda, mostrant clarament la seua fidelitat incondicional a la llengua valenciana.

En la part constructiva, s'ha de recordar que en l'exercici del seu carrec impulsà l'edició de la **Nova Gramàtica de la Llengua Valenciana**, el Traductor castellà-valencià on-line o la segona edició del **Diccionari General de la Llengua Valenciana**, tres instruments basics per a la difusió, promoció i us en propietat i correcció del nostre idioma.

Rogle en Internet

Facebook: **Rogle Constanti Llobart**

Twitter: **@rogleconstanti**

Tots els eixemplars editats fins ara estan en:

www.rogleconstantilllobart.com

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. Music que toca la viola.
2. Arbust de la familia de les buxacees, en rames llenyoses que ramifiquen des de la base, d'uns quatre metres d'alçaria. S'utilisa en jardineria i la seua fusta, que es molt dura, te diferents usos, com gravats, objectes que se fan en el torn, etc.
3. Persona que, junt en uns atres, es dedica a l'abordage de barcos en la mar per a saquejar-los.
4. Chicotet electrodomestic que s'utilisa per a liquar fruita o hortalices i fer sucs.
5. Qualitat de cru. Rigor, durea, asprea, que no te la suavitat necessaria.
6. Insecte miriapodo en el cos format per diferents segments, cada u dels quals te dos cames.
7. Tira de couro que servix per a lligar, cenyir o penjar alguna cosa.
8. Orgue punchos, generalment en veri, que tenen en l'abdomen alguns insectes o aracnits per a atacar o defendre's d'uns atres animals.
9. En l'Antiguetat, resposta que una deïtat donava a una consulta a través d'un intermediari, generalment un sacerdot, i en un lloc sagrat.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Vestir a un chiquet en bolquers.
2. Patir estrabisme o pareixer visc.

		1.		2.				
1.								L _ _ _ _
2.				O				
3.				R				
4.								D _ _ _
5.				R				
6.								
7.								
8.								G _ _ _
9.								C _ _

COSES DE TUB

Amarga

Deixa't sorprendre i prova a escriure en la nostra llengua valenciana, aquella que va tindre el primer sigle d'or i que a dia de hui tan necessitada està per la suplantacio del catala que patix en les escoles i universitats...

Deixa't de vergonyes i recorda que a voltes s'ha de provar a fer les coses varies vegades per a saber si pots, saps i t'agrada, i no fer-te arrere per eixa primera impressio que a vegades es un tant...

Amarga.

La vida sempre nos sorpren quan manco ho esperes, sera per aixó que per dura que sol ser viure-la tambe es lo millor que nos pot passar...

Era el dia gran de les festes i ad aquelles hores de la nit, a banda de cansats, tots anaven contents i calents a pesar de ser ple hivern...

La tradicio mana tirar vitols per qual-

sevol raco del poble a lo que la majoria de la gent que ho sent sol contar, tots a una veu, ¡¡Vitol!! Tambe se sol donar la ma, abraços i besos de germanor.

Passaren per aquell portal del banc a on hi havia una colla de chicones, d'uns dasset anys, un poc majors que ells; els convidaren a tirar un vitol i a l'hora del bes fon quan aquella chico-

na li'n donà un llarc i en els llavis. Sense dubte el va agarrar descuidat, se li juntaren un monto de sensacions mai conegudes fins ad aquell moment que el varen deixar un tant desconcertat, allo d'ahi no va passar i seguiren el seu cami.

Ell tot era pensar en lo que li acabava de passar i sentir; no entenia moltes coses: cóm els mes majors es tornaven folls per eixes besades puix al cap i a la fi ell va sentir una mescla de sabors entre el pintallavis, l'olor al perfum de la chicona i un no se qué que va notar dins la boca que, tot junt en qüestio, nomes va traure en clar que si haguera de dir a qué li va saber allo, sense dubte diria que

ad alguna cosa com...

Amarga.

Josep Martínez "Tub"
cosesdetubblog.blogspot.com

Solucio:

I RECORDA...

Verticals: 1. BOLCAR 2. VISQUEJAR
1. VIOLISTE 2. BOIX 3. CORSARI 4. LIQUADORA 5. CRUEA 6. CENTGAMES 7. CORREJA 8. AGULLO 9. ORACUL
La nostra primera paraula es **bolcar**. El **bolquer** es la peça de tela o celulosa absorbent que se posa als chiquets molt menuts o a persones que patixen incontinençia o qualsevol altre problema que els impedisca anar al bany. Els **bolquers** son el conjunt de vestits que utilisen els chiquets durant els primers mesos. Està **bolcat** el chiquet que te posats els bolquers. L'accio i efecte de bolcar es una **bolcada** o un **bolcament**. Una bolcada es tambe el vestit que se posa a un chiquet quan acaba de naixer o quan el van a batejar. Eix. *Vaig a canviar-li el bolquer porque s'ha pixat.*
La nostra segona paraula es **visquejar**. Està **visc** aquell que te els ulls o la mirada desviats de la seua posicio normal. Eix. *La victima pogue identificar a l'assaltant porque visquejava.*